

Služební poměr policisty

Služební poměr policisty vznikající mocenským aktem služebního funkcionáře (rozhodnutím o přijetí), je svojí povahou právním poměrem státně zaměstnaneckým - veřejnoprávním a po celou dobu svého průběhu se výrazně odlišuje od poměru pracovního, který je naopak poměrem soukromoprávním, jehož účastníci mají rovné postavení. Vzájemné vztahy účastníků služebního poměru se vyznačují tím, že jeden účastník vystupuje vůči druhému jako nositel veřejné svrchované moci a tím jako silnější subjekt, který druhému subjektu může jednostranně zakládat jeho práva.

Služební poměr policisty vznikající mocenským aktem služebního funkcionáře (rozhodnutím o přijetí), je svojí povahou právním poměrem státně zaměstnaneckým - veřejnoprávním a po celou dobu svého průběhu se výrazně odlišuje od poměru pracovního, který je naopak poměrem soukromoprávním, jehož účastníci mají rovné postavení. Vzájemné vztahy účastníků služebního poměru se vyznačují tím, že jeden účastník vystupuje vůči druhému jako nositel veřejné svrchované moci a tím jako silnější subjekt, který druhému subjektu může jednostranně zakládat jeho práva.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2221/2002, ze dne 7.5.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce K. Š., zastoupeného advokátem, proti žalované České republice - Ministerstvu vnitra v Praze 7, Nad Štolou č. 3, o 217.004,80 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 19 C 215/99, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. června 2002 č.j. 23 Co 226/2002-117, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobce se domáhal (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně), aby mu žalovaná zaplatila 217.004,80 Kč s příslušenstvím. Žalobu odůvodnil tím, že do 30.6.1997 byl ve služebním poměru u Policie České republiky ve funkci policejního inspektora (se specializací psodv a pomocný technik) na Okresním ředitelství P., OOP H., a že mu žalovaná dosud „přes urgence“ neuhradila „dlužný služební příjem“ za přesčasové hodiny (zahrnující službu nad základní pracovní dobu v týdnu, péči o psa a jeho výcvik, příp. výcvik druhého psa), které odpracoval od roku 1994 do 30.6.1997 „podle pokynu svého zaměstnavatele“.

Okresní soud v Kladně mezitímním rozsudkem ze dne 13.2.2002 č.j. 19 C 215/99-93 rozhodl, že „nárok žalobce na zaplacení služebního příjmu za službu, konanou nad základní službu v týdnu, za měsíc srpen 1996 a březen 1997 a nárok žalobce na zaplacení služebního příjmu za čas strávený výcvikem psa za období 15.7.1996 - 15.7.1997 je opodstatněný“ a že „o výši nároku a nákladech řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku“. Závěr o důvodnosti nároku žalobce v uvedeném rozsahu soud prvního stupně učinil vycházející ze zjištění, že v říjnu 1994, březnu 1995, srpnu 1996 a březnu 1997 žalobce vykonával službu nad základní dobu služby v týdnu, aniž by mu byla přesčasová práce zaplacená či poskytnuta volno, a že mu nebyla do výkonu služby započtena doba péče a

výcviku služebních psů, a po přihlédnutí k námitce promlčení nároků žalobce za roky 1994 a 1995.

K odvolání účastníků Krajský soud v Praze usnesením ze dne 27.6.2002 č.j. 23 Co 226/2002-117 rozsudek soudu prvního stupně zrušil, řízení zastavil a rozhodl, že po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena „příslušnému služebnímu funkcionáři Policie České republiky – Okresního ředitelství Policie ČR P.“. Odvolací soud dospěl k závěru, že k projednání a rozhodnutí o dané věci vyplývající ze služebního poměru policisty, která je s ohledem na její veřejnoprávní charakter „z hlediska § 7 odst. 2 o.s.ř. jinou věcí“, není dána pravomoc soudů, nýbrž Ministerstva vnitra České republiky a v rozsahu jím stanoveném pravomoc dalších „služebních“ funkcionářů (§ 2 odst. 2 zákona č. [186/1992](#) Sb.). Protože za této situace „není splněna jedna ze základních podmínek řízení (§ 103 o.s.ř.)“, odvolacímu soudu nezbylo než napadený rozsudek zrušit, řízení podle § 104 odst. 1 o.s.ř. za použití § 211 o.s.ř. zastavit a rozhodnout o postoupení věci příslušnému orgánu.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Namítal, že postupem služebního funkcionáře, který žalobci (oproti policistům zařazeným ve stejném výkonu služby na jiném místě) určil základní dobu služby v týdnu namísto 40 hodin na 42,5 hodiny, avšak „za takto vzniklý rozdíl“ nebyla žalobci poskytována odměna za práci ani za práci při plnění služebních úkolů s přidělenými psy, došlo k porušení čl. 4 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 28 Listiny základních práv a svobod; dovolateli nebyla poskytnuta spravedlivá odměna za práci a „byl podroben nuceným pracím a službám, neboť pokud by ze své vůle vykonával službu pouze v době jako policisté služebně zařazení na jiném místě služebního působiště, hrozil mu trest podle zvláštního i trestního zákona“. Přestože se žalobce domáhal u příslušných služebních funkcionářů i ministra vnitra vydání rozhodnutí o náhradě škody za podrobování nucených pracím a službám a za nespravedlivou odměnu za práci, žádné rozhodnutí vydáno nebylo. Tímto nesprávným úředním postupem (§ 13 zákona č. [82/1998](#) Sb.) mu byla způsobena škoda, jejíž náhrady se neúspěšně domáhal v tomto řízení. Protože podle názoru dovolatele „je nepochybné“, že k projednání a rozhodnutí o dané věci je dána pravomoc soudu, došlo napadeným rozhodnutím „v rozporu“ s čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod „k vyloučení z pravomoci soudu přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny“. Žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném od 1.1.2001, tj. poté, co nabyl účinnosti zákon č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále též jen „o.s.ř.“), neboť dovoláním je napadeno rozhodnutí odvolacího soudu vydané po 1.1.2001 a po řízení provedeném podle Občanského soudního řádu ve znění účinném od 1.1.2001 (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. [30/2000](#) Sb.). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o usnesení, proti kterému je podle ustanovení § 239 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadené usnesení bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

V posuzované věci žalobce uplatnil žalobou podanou dne 9.3.1999 u Okresního soudu Praha-západ (změněnou se souhlasem Okresního soudu v Kladně, kterému byla usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 22.9.1999 č.j. 26 Nc 24/99-30 věc přikázána) nárok na zaplacení služebního příjmu (platu) za službu konanou nad základní dobu služby v týdnu a za péči a výcvik služebních psů, tedy nárok vyplývající z jeho služebního poměru policisty k Policii České republiky. Protože ze skutkových

tvrzení žaloby ani z obsahu spisu nevyplývá, že žalobce - ačkoli tak tvrdí ve svém dovolání - se míní domáhat náhrady škody podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, je pro posouzení věci především významné, zda je pro rozhodnutí o tomto nároku uplatněném žalobou na peněžité plnění podle ustanovení § 80 písm. b) o.s.ř. dána pravomoc soudu.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 o.s.ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních, jakož i obchodních vztahů (včetně vztahů podnikatelských a hospodářských), pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány.

Podle ustanovení § 7 odst. 2 o.s.ř. (nyní § 7 odst. 3 o.s.ř. ve znění účinném od 1.1.2003, tj. poté, co nabyl účinnosti zákon č. [151/2002](#) Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního) jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon.

Služebně právní vztahy, z nichž žalobce odvozuje svůj nárok, vznikají od rozhodnutí služebního funkcionáře o přijetí občana České republiky staršího 18 let do služebního poměru (§ 5 odst. 1 a 2 zákona č. [186/1992](#) Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky). Od této doby jsou služební funkcionáři oprávněni v rozsahu své pravomoci ukládat podřízeným policistům služební úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich činnost a vydávat k tomuto účelu rozkazy a pokyny (srov. § 2 odst. 3 zákona č. [186/1992](#) Sb.). Služební poměr policisty vznikající mocenským aktem služebního funkcionáře (rozhodnutím o přijetí), je svojí povahou právním poměrem státně zaměstnaneckým - veřejnoprávním a po celou dobu svého průběhu se výrazně odlišuje od poměru pracovního, který je naopak poměrem soukromoprávním, jehož účastníci mají rovné postavení. Vzájemné vztahy účastníků služebního poměru se vyznačují tím, že jeden účastník vystupuje vůči druhému jako nositel veřejné svrchované moci a tím jako silnější subjekt, který druhému subjektu může jednostranně zakládat jeho práva. Na veřejnoprávní povaze tohoto právního vztahu přitom nemůže ničeho změnit ani způsob, jakým žalobce svůj požadavek na zaplacení služebního příjmu (platu) procesně uplatnil, neboť žaloba ve smyslu § 80 písm. b) o.s.ř. o splnění povinnosti je přípustným právním nástrojem jen při uplatňování nároků z právních vztahů vyjmenovaných v ustanovení § 7 odst. 1 o.s.ř., pro které je charakteristická rovnost účastníků.

Protože se v posuzovaném případě nejedná o věc vyplývající ze vztahů vyjmenovaných v ustanovení § 7 odst. 1 o.s.ř., může být dána pravomoc soudu k projednání a rozhodnutí této věci ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 o.s.ř., jen stanoví-li to zákon.

Řízení ve věcech služebního poměru upravuje zákon č. [186/1992](#) Sb., o služebním poměru příslušníků Policie České republiky, ve znění pozdějších změn a doplňků, tím způsobem, že pravomoc jménem policie jednat a rozhodovat ve věcech služebního poměru podle tohoto zákona svěřil ministru vnitra České republiky (dále též jen „ministr“) a v rozsahu jím stanoveném dalším funkcionářům (dále též jen „služební funkcionář“). Postup uvedených orgánů v rámci řízení ve věcech služebního poměru, včetně opravných prostředků, zmíněný zákon vymezuje v Hlavě deváté pod marginální rubrikou „Ustanovení o řízení“. Pravomoc ministra, příp. služebního funkcionáře, jednat a rozhodovat ve věcech služebního poměru je přitom dána nejen pro věci vzniku, změny či zániku služebního poměru, ale i pro nároky s existencí či zánikem služebního poměru související, a to

i v případech, kdy služební poměr skončil (srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.5.1998 sp. zn. 2 Cdon 949/97, uveřejněné v časopise Soudní judikatura roč. 1998, č. 22, pod poř. č. 162).

Z uvedeného vyplývá, že zákon pravomoc k projednání a rozhodnutí o dané věci (vyplývající ze služebního poměru účastníků) nesvěřuje soudu v rámci občanského řízení sporného ani ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 o.s.ř. Závěr odvolacího soudu o tom, že „není dána pravomoc soudu k projednání této věci, čímž není splněna jedna ze základních podmínek řízení (§ 103 o.s.ř.)“, je tudíž správný.

Protože usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné, a protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst.1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Samospráva \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)